

використання персональних комп'ютерів у процесі викладання іноземних мов // Вісн. ДУ "Львівська політехніка". 1996. N 308. С.34-38. 5. Качор М.В., Нестерова Т.І. "Übungsbuch zu deutschen Grammatik", Львів, 1999. 6. Bildungsarbeit in der Zweitsprache Deutsch. Goethe-Institut. München. 1992. 7. Jürgen Weigmann. Unterrichtsmodelle für Deutsch als Fremdsprache. Hueber-Verlag. Ismaning. 1992.

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ЯК ЗАСОБУ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КУРСУ ІНОЗЕМНИХ МОВ

© Ключковська І.М., Василик С.В., Кос В.Є., 2000
ДУ "Львівська політехніка"

Сучасні підходи у викладанні іноземних мов, зокрема комунікативний та функціонально-понятійний, вимагають активного використання новітніх засобів. Будучи вагомою частиною інтегрального освітнього процесу, знаходячись в епіцентрі теперішньої гуманітарної освіти, викладання іноземних мов активно абсорбує нові досягнення технічної думки.

На провідних кафедрах іноземних мов вищих закладів освіти України ефективно використовуються комп'ютерні навчальні програми, розробляється програмне забезпечення для новостворених підручників та методичних матеріалів. Не стоять осторонь викладачі іноземних мов і від використання відеотехніки. Без сумніву, як і все нове, використання відеоматеріалів у навчальному процесі викликає спротив з боку прихильників традиційних засобів у викладанні. Неприйнятність використання відео пояснюється перш за все технічними аргументами, зокрема тим, що відео "фальшива" прикраса обтяжлива у навчальному процесі. А також педагогічними – пасивністю студента при сприйнятті рухомого зображення, з одного боку, та одноманітністю, яка не дає можливості широкого педагогічного використання, з іншого.

Не впадаючи у фетишизм відео, але спираючись на досвід дворічної роботи з ним на кафедрі іноземних мов Державного університету "Львівська політехніка", автори статті роблять спробу вирішити проблеми названі вище, аналізуючи переваги введення в навчальний процес викладання іноземних мов цієї нової опори у дидактиці.

Узагальнюючи набутий досвід, слід виділити такі основні переваги використання відео:

- багатство та гнучкість застосування цієї нової техніки;
- відношення студента до відео;
- різноманітність документів та їх педагогічної експлуатації.

Розвиток техніки за останні роки, активне використання відеокасет, можливість застосування сателітарного та кабельного телебачення звільнили викладача від залежності до чіткозначених годин телевізійних програм. Передача може бути записана і використана в будь-який момент. У випадку, коли ж кафедри не мають сателітарного

телебачення, саме завдяки відеокасетам (доступним, зручним для зберігання) з'являється можливість перенести в аудиторію медіум телебачення.

Не заглиблюючись у технологічні умови сприйняття рухомих зображень, хочемо зазначити, що використання відеомагнітофону на заняттях з іноземної мови не тільки не послаблює уваги студентів, але ефективно активізує її. Цьому сприяють суто технічні можливості зупинити кадр, повернути назад, переглянути конкретний уривок. Завдяки цьому викладач може запропонувати різноманітні види діяльності, такі, як порівняння, впорядкування, відтворення, що безперечно загострює увагу, а не навпаки. На противагу зображенням нейтральним, а подекуди неестетичним, відеодокумент вводить у процес автентичні актуальні та різноманітні зображення. Результат використання цих рухомих зображень, які складають наше правдиве аудіовізуальне довкілля, не слід недооцінювати. У підборі документів, способі їх опрацювання слід враховувати цей вагомий чинник. Саме використання автентичних матеріалів (письмових, усних, візуальних чи аудіовізуальних) є одним із постулатів комунікативного підходу у викладанні іноземних мов, який запроваджений на кафедрі іноземних мов Державного університету “Львівська політехніка” (під автентичним документом розуміємо такий документ, який не був створений для педагогічних цілей). Саме автентичний документ, його природа сприймається і визнається студентом як частина реального світу. Це матеріал, який служить для вивчення соціокультурних реалій, засвоєння лексики та граматики ситуативним шляхом та сприяє автентичності взаємозв'язків у навчальній аудиторії. Переглядаючи відеоматеріал, ми отримуємо враження реальності, яке досягається завдяки багатству рухомого зображення та співприсутності звуку і зображення. Внаслідок цього ми забуваємо про окремі елементи, а сприймаємо цілісну відеокартину. Прочитати фільм – це за Metz і Vanouye – сприйняти:

- письмову мову (заголовки, титри, фрагменти листів ...)
- усну мову (монологи, діалоги, виключно із супрасегментними аспектами – інтонацією, силою і т.д.)
- звук (шуми, музику)
- жестові знаки (міміку, жести, пантоміму)
- зображення з його змістом (декором, зовнішнім виглядом предметів та персонажів).

Навчити студента розуміти відеодокумент – означає не тільки розшифрувати звук, зокрема діалоги, а навчитися максимально помічати деталі, які пропонує зображення. В даному випадку ці деталі будуть своєрідним інструментом для вербального розуміння.

Рухоме зображення має значні переваги над зображенням фіксованим – оскільки за допомогою невербальних аспектів відтворюється цілісність. Безсумнівно, що автентичність невербального може бути більшою чи меншою в телевізійних передачах, фільмах. І завдання педагогів полягає не в тому, щоб робити із студента спеціаліста з невербальних аспектів відеозображення, а в тому, щоб навчити його використовувати невербальні деталі для розуміння змісту, а також засвоєння соціокультурного поля.

Однією з незаперечних переваг відеодокументу є його різноманітність: жанрова, ситуативна, тематична (телевізійні передачі, дидактичні документи, документальні фільми тощо), якій відповідає і мовна різноманітність. Отже, рухоме зображення відіграє

визначальну роль, пропонуючи студентів всі ситуативні елементи, нелінгвістичний контекст та зацікавленість в об'єктивній інформації.

Різноманітності дидактичних опор, які надає відео, відповідає різноманітність інтрасколярної діяльності. Насамперед слід наголосити на тому факті, що при використанні відео є можливість розвивати всі навички мовленнєвої діяльності (письмове і усне висловлювання), а також формувати навик візуальної уваги. Лише за умови постійного взаємозв'язку між розумінням усним і письмовим, візуальною увагою та висловлюванням усним та письмовим використання відео можна вважати доцільним та оправданим.

Результати роботи з відеотехнікою, яка використовувалась у групах всіх рівнів багатоступеневої освіти (бакалаврат – магістеріум – аспірантура), засвідчили її ефективність. Велика кількість видів аудиторної роботи базується на документах, взятих із передач інформаційного характеру. Хоча слід зазначити, що ці відеоматеріали найпродуктивніше використовуються в групах з поглибленим вивченням іноземної мови. Сприйняття таких документів вимагає певного рівня мовних знань, оскільки в них звукове сприйняття є доміантним, відношення зображення – звук є часто слабким, а роль імпліцитного компонента значною. Проте з точки зору різноманітності та багатства порушуваних тем, відеодокументи можуть використовуватися в класі, як цікавий в лінгвістичному та соціокультурному плані комплементарний матеріал.

Після перегляду таких відеодокументів студентів можна запропонувати ряд завдань:

- дати заголовки до кожної з переглянутих рубрик;
- роздати студентам заздалегідь інформацію. Студент повинен розставити її в певній послідовності, потім порівняти з оригіналом;
- переглянувши повідомлення про прогноз погоди, студенти повинні заповнити або виправити метеокарту, яку роздано заздалегідь.

Цікавим на нашу думку є використання реклами, матеріали якої можна застосовувати на різних факультетах. В науково-методичних публікаціях неодноразово порушувалося питання педагогічної експлуатації рекламних матеріалів. Ми пропонуємо декілька видів дидактичної діяльності:

- після перегляду без звуку охарактеризувати предмет та його використання, переглянути документ із звуком;
- створити гіпотези про продукт (предмет), який рекламується;
- проглянути серію телевізійних реклам, студентам звернути увагу на персонажі та описати їх;
- переглянути рекламний ролик та озвучити його;
- переглянути декілька рекламних роликів та вибрати найкращий.

Аргументувати.

Неоднозначним є ставлення методистів до експлуатації інтерв'ю, оскільки у відео-документі такого характеру переважаючим є “звуковий канал”, тому виникає питання про доцільність його використання на противагу звичайним звукозаписам. Слід розрізняти декілька типів інтерв'ю: автономне, в контексті і мозаїчне, які дають цікаві можливості їхнього застосування.

Автономне інтерв'ю займає цілу передачу і представляє одну особу, яку опитують різні журналісти. Інтерв'ю в контексті становить лише окрему частину в репортажі. Мозаїчне інтерв'ю – це однорідний матеріал, що стосується однієї особи, в якому інтерв'ю супроводжується різними типами зображення.

Як показує практика, використання цього виду дидактичної діяльності (інтерв'ю) теж є ефективним, незважаючи на домінанту звукового каналу і є обумовлене значною мірою пізнавальним аспектом.

Отже, ми розглянули лише деякі сторони залучення відеоматеріалів до навчального процесу курсу іноземних мов в технічних закладах. Не відкидаючи використаних навчальних відеоматеріалів (це тема для окремих досліджень), ми зупинили свій вибір на інкорпорації автентичних документів у курс викладання іноземних мов та їх активній експлуатації, як одного з найефективніших сучасних засобів інтенсифікації навчального процесу.

1. Albert M.-C., Berard-Lavenne E. *Documents televises et apprentissage linguistique // Le Francais dans le monde. nov.-dec. 1980. N157.* 2. Lebel P. *Audiovisuel et pedagogie. Ed. ESF, 1984.* 3. Marino I. "La mise en situation analogique ou la video a un niveau avance", *Le Francais dans le monde. 1982. N168.* 4. *Etudes le linguistique appliquee // "Video, didactique et communication", Didier, 1985. N58.*

НЕАДАПТОВАНИЙ ТЕКСТ У МОВНОМУ КЛАСІ

© Кузнєцова Л.А., Лотоцька К.Я.,* 2000

ДУ "Львівський університет"

* ЛНУ ім. І.Франка

Коли краще починати використовувати аутентичний матеріал та який матеріал є доцільним при викладанні мови на початковому етапі (наприклад, при вивченні англійської як другої іноземної мови у вищому закладі освіти)? Це питання завжди стоїть перед вчителем мови. Серед аргументів проти неадаптованих текстів як навчального матеріалу методисти зазначають такі: складність оригінальних текстів, їх досить великий обсяг для елементарного рівня підготовки, етноцентричність англійського матеріалу, непридатність тематики для використання у певних навчальних групах, специфіка мовного оформлення (лексичного – поетизми, сленг, діалектизми; та синтактико-граматичного – можливі порушення норм). І хоча аргументи "за" не менш вагомими, на практиці вони часто не здатні переважити ті труднощі, з якими стикаються викладач та студенти.

Вихід із такого становища часто знаходять у так званих "graded readers", які є зараз дуже популярними на Заході. Це не просто скорочені або адаптовані тексти. Це по суті штучні тексти, які базуються на сюжетах відомих класичних та популярних творів. Вони можуть вважатися оригінальними тільки тому, що їх склали фахівці-носії мови. Але з оригіналом твору такого роду скорочені тексти інколи не мають майже нічого спільного, крім назви та основних сюжетних ліній. Вважається, що читаючи такі книжки, студенти